

Sammanställning av riksdagspartiernas svar på fokusgruppens frågor

Riksorganisationer som företräder de nationella minoriteterna judar, romer, sverigefinnar, tornedalingar och urfolket samer har riktat 12 frågor till riksdagspartierna. Syftet är få tydliga besked om hur partierna vill stärka genomförandet av minoritetslagen, säkerställa reellt inflytande och utveckla en rättighetsbaserad minoritetspolitik.

1. Europarådets övervakningskommittéer och flera FN-organ har i sina återkommande rekommendationer riktat stark kritik mot Sverige för bristande efterlevnad av de nationella minoriteterna judars, romers, sverigefinnars, tornedalingars och urfolket samernas rättigheter. Kritiken rör bland annat avsaknad av reellt inflytande, konsultation, insatser för bevarande av de nationella minoritetsspråken och kulturerna samt statens förpliktelser enligt nationell rätt.

Hur har ert parti agerat för att bemöta och åtgärda den kritik som Europarådet och FN framfört gällande Sveriges fullgörande av sina åtaganden gentemot nationella minoriteter judar, romer, sverigefinnar, tornedalingar och urfolket samer, och vilka initiativ, ställningstaganden och förslag har ni drivit för att säkerställa att Sverige lever upp till sina internationella förpliktelser och stärker genomförandet av rättigheterna i praktiken?

Vänsterpartiet

Vänsterpartiet har under lång tid drivit frågor i syfte att stärka de nationella minoriteternas och urfolket samernas rättigheter, inflytande och livsvillkor. Vänsterpartiet har på olika sätt kritiserat de brister som finns idag och lyft frågorna, inte minst genom motioner i riksdagen och där krävt att de nationella minoriteterna och urfolket samerna ska få ett starkare grundlagsskydd, att språk ska räknas som diskrimineringsgrund samt att inkludering, inflytandet och självbestämmandet ska stärkas. Vi är kritiska till att kommunerna i dag kan bryta emot lagen utan några konsekvenser. Vi anser att det måste finnas ett fungerande nationellt tillsynsansvar så att syftet med lagstiftningen efterlevs. Utöver våra förslag i motioner så avsätter vi även väsentligt mycket mer resurser i vår budget. Se exempelvis riksdagsmotion 2025/26:2787 *En politik för urfolket samer* samt motion 2025/26:2786 *En politik för de nationella minoriteterna och minoritetsspråken*.

Miljöpartiet

Miljöpartiet står upp för de nationella minoriteternas rättigheter och har sedan länge drivit på för en högre ambition i minoritetspolitiken och gör det fortsatt. Vi har i flera motioner till riksdagen, bland annat [denna](#), [denna](#) och [denna](#), uppmärksammat att Sverige fått kritik från olika FN-organ och Europarådet och inte lever upp till skyldigheterna att bevara, skydda och utveckla de särskilda rättigheter som tillhör nationella minoriteter och urfolket samerna. Den internationella kritiken har berört flera olika områden och för Miljöpartiet är det självklart att det krävs ett aktivt och förstärkt arbete för att tillförsäkra de nationella minoriteternas rätt till information, inflytande och delaktighet samt möjlighet att bevara och utveckla sin kultur, sin religion, sitt språk, sina traditioner och sitt kulturarv. För att säkerställa att Sverige lever upp till sina internationella förpliktelser har vi bland annat drivit att:

- De nationella minoriteternas rätt till reellt inflytande måste stärkas. I detta arbete spelar kommuner och regioner en viktig roll, både de som är anslutna till ett förvaltningsområde och de som inte är det. [Miljöpartiet vill säkerställa att alla kommuner och regioner får stöd och resurser](#) för att leva upp till minoritetslagens krav på att tillförsäkra de nationella minoriteternas rätt till information och inflytande. Kommuner och regioner ska också främja skyddet för och utvecklingen av minoriteternas kulturella identitet, liksom utvecklingen av minoritetsspråken. Staten ska följa upp hur arbetet går.
- Staten ska samråda och konsultera de nationella minoriteterna i alla frågor som berör dem, detta gäller på både lokal, regional och nationell nivå. I detta har de nationella minoriteternas föreningar och organisationer en viktig roll i att bidra i samråd, samtidigt är dessa organisationer hårt pressade. Förväntningarna på de nationella minoriteternas föreningsliv som en källa till deltagande och kunskap är hög, samtidigt som föreningar och organisationer ofta saknar de ekonomiska och personella resurser som detta kräver. [Vi i Miljöpartiet vill öka statsbidraget](#) till organisationer som representerar nationella minoriteter och se till att stödet blir långsiktigt. Det blir ryckigt när medel anslås för ett år i taget och när summorna förändras på årsbasis. För det samiska folket lade vi i regering fram en historisk konsultationsordning, det är angeläget och nödvändigt att samernas rättigheter inte åsidosätts i dessa processer och att kraven på samtycke och konsultation upprätthålls.
- Det krävs breda språk- och kultursatsningar för de nationella minoriteterna och de nationella minoritetsspråken. Sveriges nationella minoriteter bär en ovärderlig del av vårt gemensamma kulturarv, för att säkerställa deras egenmakt och överlevnad krävs en stabil ekonomisk grund. Det handlar bland annat om att resursätta insatserna för judiskt liv och romsk inkludering samt stötta viktiga kulturinstitutioner, såsom Girion Sámi Teáhter, Tornedalsteatern och Finlandsinstitutets resursbibliotek. Under Miljöpartiets tid i regering genomförde vi en historiskt stor satsning på de nationella minoritetsspråken, som regeringen nu slopat. Vi vill återinföra en kraftfull och långsiktig finansiering, bland annat för att ge språkcentrumen och resursbiblioteken långsiktiga förutsättningar.

Socialdemokraterna

Under den tidigare s-ledda regeringen infördes bland annat en konsultationsordning vilket var ett steg i att stärka samernas möjlighet till inflytande och delaktighet i frågor som rör samiska förhållanden. Därtill har vi under hela mandatperioden drivit på för en allmän ambitionshöjning för minoritetspolitiken, och avsatt medel för detta. Framåt vill vi också satsa på, och permanenta, de språkcentrum som visat sig vara centrala aktörer i att bevara och utveckla språken och kulturarvet de nationella minoriteterna. Genom att ge dem möjlighet att arbeta långsiktigt och stabilt kan vi säkerställa att deras värdefulla arbete kan fortsätta. Vi vill också permanenta satsningen på nationella minoriteters språk. Genom att inrätta och stödja minoritetsbibliotek, både fysiska och digitala, kan man säkerställa att de nationella minoritetsgrupperna ges bättre möjligheter att tillgå material på sina modersmål och om sina kulturer.

Centerpartiet

Centerpartiet har stått bakom införandet av Konsultationsordningen för det Samiska folket, och har under många år lagt motioner om att stärka minoriteternas kulturella ställning och att stärka

minoritetsspråken. Vi anser att minoriteternas insyn och möjlighet till inflytande i beslut som rör dem ska säkerställas, och att staten måste ta ansvar för historiska övergrepp och diskriminering mot minoriteter och urfolk.

Liberalerna

Alla individer oavsett bakgrund eller tillhörighet ska ha lika rättigheter och friheter. Liberalernas politik bygger på individens frihet och rätt till kulturell och språklig bestämmanderätt, vilket också gäller Sveriges nationella minoriteter. För att bemöta kritiken har Liberalerna drivit på för en stärkt minoritetspolitik som utgår från inkludering, erkännande och upprättelse för alla grupper. Liberalerna har tagit flera initiativ till att stärka arbetet med minoriteters rättigheter och bland annat en strategi för romsk inkludering. Idag föreslår vi bland annat ökade resurser för utbildning i minoritetsspråk samt för att bevara dessa språk i samhället, och att de nationella minoriteters rättigheter ska tydliggöras i grundlagen. Som ett led i vårt arbete för rättvisa och försoning har Liberalerna också föreslagit en sanningskommission för Sverigefinnar. Malin Danielsson motionerade om att regeringen utreder förutsättningarna för att skapa en kommission som ska granska de historiska orättvisor som drabbat denna minoritet.

Kristdemokraterna

KD värnar om Sveriges nationella minoriteters rättigheter. Vi vill bland annat reformera modersmålsundervisningen, säkerställa att public service finns tillgängligt på minoritetsspråk och vi vill arbeta med att samiska kvarlevor återlämnas. Därutöver värnar KD de nationella minoriteternas rättigheter bland annat genom det uppdrag som regeringen givit Jämställdhetsmyndigheten som går ut på att undersöka hur våldsutsatta personer från nationella minoriteter kan få likvärdigt stöd och skydd. Uppdraget omfattar alla fem nationella minoriteter, romer, samer, judar, sverigefinnar och tornedalingar. Uppdraget har sin grund i Europarådets expertgrupp GREVIO som i en rapport upptäckt brister i stöd till våldsutsatta kvinnor från nationella minoriteter. Uppdraget ska redovisas 31 mars 2027.

Moderaterna

Moderaterna menar att den bild som läggs fram i frågan ovan inte är helt rättvisande i den mening att delar av den kritik som förts fram i sig kan ifrågasättas. Med det sagt har vi ansett det angeläget att på olika sätt stärka de nationella minoriteternas situation. Till exempel har det nationella ansvaret för minoritetspolitiken flyttats från Länsstyrelsen i Stockholm till Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor (MUCF) från och med 1 januari 2026. Syftet är att samla uppdraget hos en myndighet med inriktning på delaktighet och civilsamhälle.

Sverigedemokraterna (partiet lämnar enbart nedan svar på samtliga frågor)

Sverige har fem nationella minoritetsspråk: jiddisch, romani chib, samiska, finska och meänkieli. Huvudmännen är skyldiga att erbjuda modersmålsundervisning i nationella minoritetsspråk till de elever som tillhör någon av de nationella minoriteterna, till skillnad från annan modersmålsundervisning där skyldigheten kräver att minst fem elever vill ha modersmålsundervisning i samma språk. Nationella minoritetsspråk har en särställning även i och med att det inte finns något krav på att elevens vårdnadshavare har språket som modersmål, samt

att elever inte behöver ha grundläggande kunskaper i språket för att få modersmålsundervisning. Sverigedemokraternas politik avviker inte mot gällande bestämmelser.

2. Sveriges riksdag erkände samerna som urfolk 1977 och regeringsformen fastslår tydligt det samiska folkets rätt till sin kultur. Sverige är också ansluten till FN:s urfolksdeklaration (UNDRIP), som förpliktar stater att vidta konkreta åtgärder inom alla samhälls- och politikområden för att säkerställa urfolks rättigheter, inflytande och självbestämmande. Trots detta saknas fortfarande en sammanhållen svensk urfolkspolitik och varken regering, myndigheter, kommuner eller regioner arbetar aktivt med att implementera UNDRIP i sina verksamheter.

Hur avser ert parti verka för att FN:s urfolksdeklaration implementeras i svensk rättstillämpning och i styrningen av statliga myndigheter, kommuner och regioner – och därmed säkerställa att Sverige utvecklar en sammanhållen och rättighetsbaserad urfolkspolitik som motsvarar riksdagens erkännande av samerna som urfolk och de krav som följer av UNDRIP?

Vänsterpartiet

Sverige har haft nästan 20 år på sig att implementera FN:s urfolksdeklaration och över 30 år på sig att ratificera ILO 169. Det är genant att ett land som Sverige bryter mot grundläggande folkrättsliga principer som ska ge urfolk möjlighet att upprätthålla sin kultur, säkerställa ett fritt och informerat förhandssamtycke (FPIC), självbestämmande och mycket mer som utgör basala rättigheter. Vänsterpartiet har därför under många år lyft frågan i riksdagen och krävt att FN:s urfolksdeklaration snarast bör implementeras i Sverige. Vi har även under lång tid krävt att Sverige ska ratificera ILO 169 och anser att konsultationslagen ska baseras på principen om rätt till fritt informerat förhandssamtycke (FPIC).

Miljöpartiet

Miljöpartiet arbetar för att stärka urfolks rättigheter, vilket inkluderar stöd för att FN:s urfolksdeklaration (UNDRIP) ska efterlevas och implementeras i svensk rättstillämpning. Vi har länge drivit på för att Sverige ska leva upp till flera av de krav som UNDRIP kräver, bland annat ledde vi arbetet med att ta fram en konsultationsordning, så att det nu finns en juridisk skyldighet att konsultera samer i frågor som berör dem. Vi tillsatte också under vår tid i regering renmarkskommittén med uppdrag att lämna förslag till en ny renskötslag och såg till att en sanningskommission inrättades för att göra upp med historien och främja försoning. Vi har också satsat stora resurser på att stärka samisk kultur, utbildning och språk. Allt detta har sammantaget varit viktiga steg i arbetet med att stärka samiska rättigheter, inflytande och självbestämmande. Men det räcker inte, mycket mer måste göras för att säkerställa att Sverige efterlever urfolkrätten i praktiken och har en sammanhållen och rättighetsbaserad urfolkspolitik. I sammanhanget kan vi lyfta två viktiga reformer vi vill se. För det första vill vi att Sverige ska ansluta sig till ILO:s Konvention om ursprungsfolk och stamfolk (ILO-169). En ratificering skulle innebära att samers rättigheter får bättre genomslag i annan lagstiftning, till exempel den som berör miljöprövning. Det skulle också skärpa statens krav på att samråda och samarbeta med urfolk, i linje med principen om Free, Prior and Informed Consent (FPIC) som också återfinns i UNDRIP Artikel

32(2). För det andra är det tydligt att det behövs en bättre sammanhållning och uppföljning kring politik för samer. Miljöpartiet vill dels ta fram en samepolitisk färdplan i Sverige, för att staka ut en ny riktning för en svensk, sammanhållen, samepolitik. Vi vill också stärka berörda myndigheters ansvar för uppföljning och återkoppling av hur man efterlever inte minst minoritetslagen.

Socialdemokraterna

Den förra S-ledda regeringen drev igenom inrättandet av en konsultationsordning, något Sverigedemokraterna, Moderaterna och Kristdemokraterna motsatte sig. Det är ett viktigt steg i att stärka samernas möjlighet till inflytande och delaktighet i frågor som rör samiska förhållanden.

Centerpartiet

Centerpartiet strävar efter att balansera samiska rättigheter med andra lokala och nationella intressen. Politiska processer som sker i samförstånd med lokalt förankrade lösningar är att föredra framför snabba, ensidiga lagändringar eller smärtsamma och utdragna rättsprocesser. Vi välkomnade – och deltog aktivt i – Renmarkskommittén, och är starkt kritiska till att Tidöpartierna lade ner kommittén i december 2024. Detta skapade ett vacuum som är skadligt för processen. Vi efterlyser en ny utredning för att fortsätta arbetet. Vi har också under många år motionerat i riksdagen om vikten av att stärka arbetet med utvecklingen av samiska rättigheter.

Liberalerna

Liberalerna står bakom FN:s urfolksdeklaration och anser att det är centralt att regeringsformen synliggör det samiska folket och det samiska folkets rätt till sin kultur. Därför har Liberalerna medverkat till den lagstadgade konsultationsordning som trädde i kraft år 2022 för staten och år 2024 för kommuner och regioner. När urfolksdeklarationen antogs av FN:s generalförsamling år 2007 röstade Sverige för resolutionen och gjorde samtidigt en röstförklaring avseende delar av resolutionstexten. I propositionen om konsultationsordning framhöll den dåvarande S-MP-regeringen att rätten till självbestämmande i stor utsträckning kan uppfyllas genom den rätt till konsultation och samarbete som föreskrivs i artikel 19 i urfolksdeklarationen. Det är viktigt att det följs upp hur konsultationsordningen fungerar i praktiken så att den fungerar rättvist och effektivt.

Kristdemokraterna

KD menar att nationella minoriteters rätt till självbestämmande, nationalitet, kultur och traditioner, religion, utbildning samt landrättigheter är viktig men FN:s urfolksdeklaration är som bekant inte bindande utan snarare ett uttryck för en politisk vilja. Den politiska viljan står KD bakom.

Moderaterna

Moderaterna menar att dagens politiska styrning av frågor som rör de nationella minoriteternas rättigheter har en i allt väsentlig ändamålsenlig utformning.

Sverigedemokraterna

Se fråga 1.

3. Nationella minoriteter judar, romer, sverigefinnar och tornedalingar samt urfolket samer utsätts fortsatt för diskriminering inom flera samhällsområden, något som återkommande lyfts i statliga utredningar och rapporter. Samtidigt finns det begränsningar i dagens diskrimineringslagstiftning, där språk inte är en egen diskrimineringsgrund trots att språklig diskriminering mot nationella minoriteter judar, romer, sverigefinnar, tornedalingar och urfolket samer ofta uppmärksammas som ett hinder för lika rättigheter. Frågan om ett stärkt och mer heltäckande rättsligt skydd har därför blivit alltmer aktuell.

Vilka konkreta insatser vill ert parti vidta för att motverka diskriminering av nationella minoriteter judar, romer, sverigefinnar, tornedalingar och urfolket samer, och hur ställer ni er till att införa språk som en erkänd diskrimineringsgrund i diskrimineringslagen för att bättre motverka språklig diskriminering och stärka de nationella minoritetsspråkens ställning?

Vänsterpartiet

Trots att Sverige ratificerat olika internationella avtal och därmed förbundit sig att skydda och stärka de nationella minoriteternas rättigheter till identitet, språk, kulturarv och religion, så återstår mycket att göra. Fortfarande förekommer diskriminering, rasism och hatbrott mot människor som tillhör de nationella minoriteterna. Av denna anledning måste vi ständigt fortsätta att förbättra och utveckla rättigheterna för den nationella minoritetsbefolkningen. Vänsterpartiet är positivt till att inkludera språk som en diskrimineringsgrund i diskrimineringslagen. Det är också något vi lyft och krävt i motioner till riksdagen, senast i höstas. I övrigt ser Vänsterpartiet mycket allvarligt på den diskriminering som drabbar människor på grund av att de tillhör en nationell minoritet eller urfolk och vill att arbetet för att förebygga, förhindra och beivrar diskriminering stärks. Vi anser även att Polismyndigheten behöver få i uppdrag att prioritera hatbrott samt att utveckla och förbättra sitt arbete för att bekämpa hatbrott. Läs mer om våra förslag i motionen *En politik för de nationella minoriteterna och minoritetsspråken* (mot. 2025/26:2786). Vi föreslår en satsning i syfte att fördjupa arbetet med åtgärder för de nationella minoriteterna. Vänsterpartiet har även i sin budgetmotion för 2026 bl.a. avsatt 175,5 miljoner kr mer än regeringen till anslaget för de nationella minoriteterna utöver det har vi även avsatt mer pengar än regeringen till anslaget för Sametinget samt återinfört anslaget för romer.

Miljöpartiet

För oss i Miljöpartiet är arbetet med att motverka diskriminering i hela samhället en högt prioriterad fråga. Skyddet för minoriteter är en grundbult för demokratin, i det är diskrimineringslagen viktig. Vi vet att den diskriminering som de nationella minoriteterna ofta utsätts för påverkar deras rätt att använda sitt språk, vilket inte tillräckligt regleras av befintliga diskrimineringsgrunder. Därför vill Miljöpartiet se över diskrimineringslagen och införa språk som diskrimineringsgrund. Att känna sig fri från risken att utsättas för diskriminering och trakasserier är en förutsättning för att kunna använda sitt språk och utöva sin kultur. Därutöver är det viktigt att uppmärksamma att diskriminering drabbar samer, judar, romer, tornedalingar och sverigefinnar på olika sätt och att insatserna därmed kan behöva se olika ut för olika grupper. Miljöpartiet vill synliggöra de övergrepp som begåtts mot de nationella minoriteterna såväl historiskt som i närtid. Vi vill stärka hatbrottsarbetet inom polisen genom att utöka

hatbrottsenheterna, säkerställa bättre intern utbildning och förstärkt samverkan med civilsamhället. Vi vill också förbättra det förebyggande arbetet inom skolan. Arbetet med att bekämpa hatbrott på nätet och ställa större krav på internetplattformarna bör också intensifieras. Vi vill också att Diskrimineringsombudsmannen i högre utsträckning utreder anmälningar om diskriminering och att dessa också prövas i domstol.

Socialdemokraterna

När det kommer till att stärka minoritetsspråkens ställning vill vi satsa på de språkcentrum som visat sig vara centrala aktörer i att bevara och utveckla språken och kulturarvet. Genom att ge dem möjlighet att arbeta långsiktigt och stabilt kan vi säkerställa att deras värdefulla arbete kan fortsätta. Genom att stödja minoritetsbibliotek, både fysiska och digitala, kan man säkerställa att de nationella minoritetsgrupperna ges bättre möjligheter att tillgå material på sina modersmål och om sina kulturer. Det är också viktigt att public service har programverksamhet på de nationella minoritetsspråken och att det finns kulturstöd för att stödja minoritetsspråken.

Centerpartiet

Av regeringsformens portalparagrafer framgår att den offentliga makten ska utövas med respekt för alla människors lika värde, och för den enskilda människans frihet och värdighet. Diskrimineringsförbudet är en naturlig följd av principen om alla människors lika värde. Vi ser dock i allt större utsträckning exempel på hur denna princip undermineras och motarbetas när reaktionära och populistiska krafter växer i styrka. Det är därför viktigt att vi gör allt vi kan för att skydda de grupper i samhället som är som mest utsatta och som riskerar allra mest om skyddet för deras rättigheter skulle försämrats. Här skulle en utökning av det konstitutionella diskrimineringsförbudet kunna stå som garant mot en nedmontering av det skydd som ett robust diskrimineringsförbud utgör. Språk skulle mycket väl kunna vara en del av den utökningen. Centerpartiet vill också att minoritetsspråken förs in i regeringsformen – något vi motionerat om under flera år - för att säkerställa och lyfta deras självklara, viktiga och berikande roll i vårt samhälle. Även det allmännas ansvar för att främja de nationella minoriteternas möjligheter att behålla och utveckla sin kultur i Sverige, och det allmännas särskilda ansvar för att skydda och främja de nationella minoritetsspråken, bör inbegripas i regleringen.

Liberalerna

Liberalerna värnar ett starkt och effektivt diskrimineringskydd för alla nationella minoriteter. Vi vill stärka skyddet för minoriteterna och minoritetsspråken genom att stärka skyddet i grundlagen.

Kristdemokraterna

Vi motsätter oss inte införandet av språk som diskrimineringsgrund. Det är dock viktigt att ha med sig att språk redan idag faller under andra diskrimineringsgrunder som *indirekt* diskriminering. Man kan alltså redan idag diskrimineras på grund av språk men det faller då under en annan diskrimineringsgrund som *etnisk tillhörighet*.

Moderaterna

Det är självklart ur ett moderat perspektiv att brott mot gällande diskrimineringslagstiftning ska

leda till rättsliga åtgärder. Moderaterna ser dock inte att språk ska föras in som en ny diskrimineringsgrund.

Sverigedemokraterna

Se fråga 1.

4. Minoritetslagen (2009:724) och konsultationslagen (2022:66) föreskriver att nationella minoriteter judar, romer, sverigefinnar och tornedalingar samt urfolket samer ska ges reellt inflytande i ärenden och beslutsprocesser som särskilt berör dem. Flera nationella och internationella granskningar konstaterar dock att den nu gällande modellen för samråd för att uppfylla nationella minoriteters möjligheter till inflytande och delaktighet på samtliga nivåer i samhället inte fyller den funktion som avsågs.

Vilka åtgärder avser ert parti vidta för att verka för att den nuvarande samrådsmodellen ses över med målet att hitta former som tillförsäkrar nationella minoriteterna judar, romer, sverigefinnar, tornedalingar och urfolket samer ett reellt inflytande över beslutsfattande som följer av minoritetslagen och konsultationslagen?

Vänsterpartiet

Vi anser att konsultationsordningen behöver utvärderas samt att den ska baseras på principen om rätt till fritt informerat förhandssamtycke (FPIC). Det är viktigt att systemet med samråd fungerar för att lagstiftningen ska leva upp till sitt syfte men alltför ofta tenderar samråd att få formen av informationsmöten där möjligheterna att påverka beslut är små eller obefintliga. Vi är därför öppna för att se över samrådsmodellen så att den kan utvecklas och uppfylla syftet om att säkerställa ett reellt inflytande. Även praktiska förutsättningar för att delta i samråd behöver stärkas exempelvis genom att representanter får arvode och ersättning för förlorad arbetsinkomst.

Miljöpartiet

Att Sverige inte lever upp till kraven som ställs i minoritetslagen och konsultationsordningen är ett allvarligt problem. I en demokrati och rättsstat som Sverige ska lagen efterlevas. [I årets uppföljningsrapporter om minoritetspolitikens utveckling](#) föreslår Länsstyrelsen Stockholm och Sametinget att regeringen inför tillsyn som ett sätt att tydliggöra vikten av att förvaltningsmyndigheter följer lagen. Även de nationella minoriteternas förutsättningar att utöva inflytande behöver stärkas, bland annat genom justerade statsbidrag. Miljöpartiet delar dessa slutsatser och vi har i vår skuggbudget för 2026 föreslagit kraftigt utökade medel för att återställa statsbidraget till förvaltningsområden och säkra minoritetsspråkens och minoritetskulturernas egenmakt och överlevnad. Vi vill också inrätta en ny, särskild myndighet med ansvar för samordning, uppföljning och främjande av minoritetspolitiken, i linje med förslagen i utredningen ”Högre växel i minoritetspolitiken – Stärkt samordning och uppföljning” (SOU 2020:27). En effektiv och ändamålsenlig samordning, utveckling och uppföljning av minoritetspolitiken är avgörande för att minoritetspolitiken i sin helhet ska stärkas. När det gäller konsultationsordningen så har den implementerats i sin helhet så sent som 2024. Att lagen är på plats är ett viktigt steg för att det offentliga Sverige tidigt och på ett strukturerat sätt ska höra samiska intressen och perspektiv i frågor som berör det samiska folket. Samtidigt kan vi redan nu

konstatera att lagen kan behöva stärkas på flera plan. Vi vill, i enlighet med propositionens ursprungliga förslag, att lagen följs upp och utvärderas. Det är viktigt att de aktörer som berörs, inklusive samiska företrädare, involveras i uppföljningen och att deras synpunkter tas tillvara i arbetet framåt. Vi vill inte föregå en utvärdering, men kan konstatera att några av de brister som konstaterats gällande konsultationsordning bland annat är att samiska aktörer behöver stärkta resurser för att kunna samråda på jämlika villkor och att samråden måste komma på plats mycket tidigare för att samiska perspektiv ska få reellt inflytande på processerna.

Socialdemokraterna

Samrådsmodellen fyller en viktig funktion och vi utesluter inte att den kan behöva utvecklas ytterligare.

Centerpartiet

Det har länge varit känt att Sveriges internationella åtaganden om de nationella minoriteternas rättigheter inte i tillräcklig grad omvandlas till praktiska resultat, och i vissa fall inte införlivats korrekt i svensk rätt. 2018 tillsattes därför en utredning för att analysera och föreslå hur ansvaret för samordning, utveckling och uppföljning av minoritetspolitiken ska organiseras i syfte att åstadkomma en stärkt minoritetspolitik. I betänkandet, SOU 2020:27 Högre växel i minoritetspolitiken, framgår bl.a. problem med otydliga uppdrag för uppföljningsmyndigheterna, som dessutom har svaga mandat i förhållande till andra myndigheter, kommuner och regioner. Det är dessutom oklart vad de nationella minoriteterna kan förvänta sig av uppföljningsmyndigheterna. Vidare är det också tydligt att språkbytesprocessen fortgår, något som särskilt inskräper vikten av att ytterligare stärka minoritetspolitiken för att kunna skydda minoritetsspråken som levande språk. Utredningen har presenterat underbyggda och gedigna förslag, men problemet i det här läget är inte bristen på utredning, utan bristen på genomförande. Det är därför angeläget att fortsätta arbetet med att säkerställa att de nationella minoriteternas rättigheter, som är en del av det internationella ramverket till skydd för de mänskliga rättigheterna, efterlevs i praktiken. I detta arbete krävs systematik, långsiktighet och uthållighet, något Centerpartiet har motionerat om under många år, se bl.a.

<https://data.riksdagen.se/fil/7C04CE4A-F19A-4A57-A214-7396206C6B0F>

Liberalerna

Liberalerna stod bakom införandet av konsultationslagen 2022 för att stärka samernas inflytande i frågor som särskilt berör dem. För oss är det viktigt att nationella minoriteter får ett verkligt inflytande i beslut som påverkar dem. Om nuvarande samrådsmodell inte fungerar tillräckligt bra är vi därför öppna för att se över hur formerna kan utvecklas i nära dialog med minoriteterna själva. Vi vill också stärka minoriteternas delaktighet genom konkreta åtgärder. Regeringen har till exempel inrättat ett råd för att stärka judiskt liv och motverka antisemitism där judiska organisationer deltar i dialogen med regeringen. Därtill har regeringen infört ett statligt stimulansbidrag på två miljoner kronor per år för att fler skolor ska kunna erbjuda judiska studier i årskurs 7–9 och stärka kunskapen om judiskt liv, kultur och historia i Sverige.

Kristdemokraterna

KD deltar i det nationella arbetet för att stärka rättigheter och inflytande för Sveriges nationella

minoriteter och står bakom minoritetslagstiftningen som kräver samråd för att värna språk, kultur och egenmakt.

Moderaterna

Det kan inte uteslutas att det finns någon del i de regelverk som definierar rätten till delaktighet där en justering kan vara motiverad. Med det sagt är Moderaternas uppfattning att det inte är aktuellt med någon övergripande förskjutning av beslutsfattande i dessa sammanhang. Det kan också påminnas om den röstförklaring som Sverige lämnade i samband med anslutningen till UNDRIP, vars inriktning Moderaterna fortfarande står bakom.

Sverigedemokraterna

Se fråga 1.

5. Barn och unga som tillhör de nationella minoriteterna judar, romer, sverigefinnar, tornedalingar och urfolket samer har enligt minoritetslagen, regeringsformen och barnkonventionen rätt att utveckla och använda sitt språk, utöva sin kultur och ha inflytande i frågor som rör dem. Återkommande granskningar visar att dessa rättigheter inte får genomslag i praktiken, vilket understryker behovet av ett tydligt och långsiktigt politiskt ansvarstagande.

Hur avser ert parti att verka för att stödja och stärka barn och unga som tillhör de nationella minoriteterna judar, romer, sverigefinnar, tornedalingar och urfolket samer, så att deras rätt till språk, kultur och inflytande fullt ut tillgodoses i praktiken?

Vänsterpartiet

För att skapa ett gott samhälle för unga måste deras erfarenheter och röster få höras. Unga mellan 18 och 24 år är den mest underrepresenterade gruppen på alla politiska nivåer. För att komma till rätta med det behöver vi ny lagstiftning, förnyade demokratiprocesser och satsningar på barn och ungas organisering. Den nationella ungdomspolitikerna ska göra ungdomars egna och självständiga organisering möjlig. Det behöver vara lätt att bilda och driva en förening, och myndigheter och bidragsgivare på alla nivåer bör sträva efter att särskilt underlätta och stötta ungas organisering. Det är också viktigt att det finns stabila ekonomiska stöd och lokaler att tillgå. I den senaste mätningen från LSU uppger 80 procent av ungdomsorganisationerna att de upplever att deras demokratiska utrymme har minskat de senaste fem åren. Det beror främst på minskade ekonomiska resurser, ökade kontroller och mer administration. Man upplever också en förändrad syn på civilsamhället och att deras företrädare i högre grad utsätts för hat och hot på grund av sitt engagemang. Särskilt utsatta är unga som tillhör minoritetsgrupper. Årets siffror visar att 36 procent av de svarande organisationerna har utsatts för hat och hot det senaste året, vilket är en ökning med fem procent jämfört med 2023. Det har inneburit att många håller både aktiviteter och mötesplatser hemliga och döljer kontaktuppgifter till förtroendevalda. Många organisationer lägger också betydande resurser på säkerhetsarbete. Vänsterpartiet menar att den här utvecklingen är ett hot mot vår demokrati. Om unga redan i början av sitt föreningsengagemang upplever otrygghet är risken stor att man inte vågar ta plats i samhällsdebatten och skräms till tystnad vilket vore en förödande utveckling. Vänsterpartiet satsar betydligt mycket mer resurser på civilsamhällets organisationer vi tror på att man genom att organisera sig på bästa sätt kan påverka

samhället, höras i samhällsdebatten och nå egenmakt. I dag är de nationella minoriteternas kultur underfinansierad och infrastrukturen alldeles för svag. Vi har därför föreslagit ett riktat stöd till kulturutövare inom dessa språk. Kulturinstitutioner som exempelvis Tornedalsteatern och Giron Sámi Teáhter har viktiga roller i samhället som kulturbärare, språkförsvare och samhällsgemenskapare. Vi anser därför att fler kulturinstitutioner ska få nationella uppdrag och en starkare permanent finansiering. Vi vill också se en generell satsning på de fria kulturutövarna som står för en stor del av utbudet av kultur riktad till barn och unga. Många av välfärdens verksamheter är viktiga för att barn ska få stöd i sin språkutveckling. Det handlar bl.a. om öppna förskolor, folkbibliotek och förskolor. För oss är det viktigt att dessa verksamheter som en naturlig del i sin verksamhet såväl synliggör som har riktade aktiviteter mot de nationella minoriteterna och urfolket samer. Samtliga nationella minoritetsspråk i Sverige befinner sig i en språkbytesprocess, vilket innebär att det för varje generationsskifte är allt färre som talar språken. Att barn och unga får utbildning i och på de nationella minoritetsspråken är centralt för att vända språkbytesprocessen. Elever som tillhör någon av de nationella minoriteterna har en något starkare rätt till modersmålsundervisning än andra elever. Men i skolans timplan ges modersmål tyvärr inte samma status som övriga skolämnen med garanterad undervisningstid trots att ämnet har kunskapskrav och betygskriterier. Vi vill bl.a. att det införs en nivå på minsta garanterade undervisningstid i modersmålsämnet där minoritetsspråken ingår i grundskolan.

Miljöpartiet

Att främja och utveckla rätten till språk, kultur och inflytande för de barn och unga som tillhör de nationella minoriteterna är en förutsättning för att hålla minoritetskulturerna och minoritetsspråken levande. Vi vill göra mer för att stärka de nationella minoriteternas rättigheter och egenmakt här och nu, så att de barn och unga som växer upp kan se att det är möjligt att leva ut och utveckla sin minoritetsidentitet. Samtidigt måste vi göra särskilda satsningar riktade mot barn och unga. För att ytterligare revitalisera och stärka minoritetsspråken i Sverige bör nya bestämmelser om undervisning i nationella minoritetsspråk införas för alla de obligatoriska skolformerna, för gymnasieskolan och för anpassade gymnasieskolan. Det är viktigt att minoritetsspråken garanteras en större undervisningstid inom ramen för skoldagen. Undervisningen måste införlivas i den ordinarie skoldagen för att attrahera fler elever att läsa nationella minoritetsspråk. I likhet med utredningen "Nationella minoritetsspråk i skolan" (SOU 2017:91) föreslår Miljöpartiet att nationellt minoritetsspråk bör införas som ett eget ämne och garantera längre undervisningstid. Vi vill se fler lärare i minoritetsspråk. Vi vill också säkerställa en långsiktig finansiering för resursbiblioteken, vars uppgift är att skydda och stärka språken och de kulturella identiteterna samt att bidra till barns utveckling av en flerkulturell identitet och användning av det egna minoritetsspråket är några av bibliotekens uppgifter.

Socialdemokraterna

Förutom våra satsningar på språkcenter och minoritetsbibliotek vill vi också stärka modersmålsundervisningen och den nationella minoritetsspråksundervisningen.

Centerpartiet

Centerpartiet vill att barn ska få tillgång till sitt minoritetsspråk tidigare än idag för att skapa en obruten språkutveckling, bl.a. genom modersmålsstöd redan i förskolan. Det bör också förtydligas

en rätt till undervisning i nationella minoritetsspråk även i förskoleklass, för att undvika det glapp som idag finns mellan förskola och grundskola.

Liberalerna

Liberalerna vill stärka barn och ungas faktiska möjligheter att använda sitt språk, utöva sin kultur och påverka de beslut som rör dem. Därför vill vi förstärka språkrättigheterna redan från förskola och skola genom att bygga ut verksamheter med minoritetsspråkprofil, förbättra möjligheten till undervisning i minoritetsspråk och säkerställa tillgången på behöriga språklärare. Vi vill också kvalitetssäkra förvaltningsområden så att rätten till språk och kultur inte varierar beroende på var man bor.

Kristdemokraterna

KD menar att modersmålsundervisningen behöver reformeras med fokus på ökad likvärdighet, lärarbehörighet och ökad statlig finansiering, där även fjärr- och distansundervisningens möjligheter tas tillvara, så att tillgången till god och evidensbaserad modersmålsundervisning kan öka. Då Sverige har ett generöst system för modersmålsundervisning beträffande vem som kan få del av undervisningen, bör det utredas vem som ska ha rätt till modersmålsundervisning, i syfte att öka träffsäkerhet, effektivitet och kvalitet.

Moderaterna

Regeringen har sedan 2022 betonat att politiken för nationella minoriteter i högre grad ska handla om genomförande och efterlevnad. Barn och unga omfattas särskilt genom lagstiftningen, där deras rätt till språk och kulturell identitet ska främjas i exempelvis förskola och skola. Regeringen lyfter vikten av att stärka tillgången till undervisning i minoritetsspråk, förbättra uppföljningen av kommuners ansvar samt säkerställa trygghet och skydd mot diskriminering, inte minst antisemitism.

Sverigedemokraterna

Se fråga 1.

6. Arbetet med att bevara och utveckla språk och kultur för nationella minoriteter judar, romer, sverigefinnar, tornedalingar och urfolket samer är idag ofta projektbaserat, kortsiktigt och beroende av tillfälliga statsbidrag. Statliga utredningar och nationell uppföljning har visat att avsaknaden av långsiktiga strukturer, stabil finansiering och tydlig statlig styrning gör det svårt för institutioner, kulturverksamheter och civilsamhällesorganisationer att arbeta systematiskt och hållbart. Detta riskerar att försvaga både språkens och kulturernas utveckling över tid.

Hur avser ert parti säkerställa att arbetet med språk- och kultur för nationella minoriteter judar, romer, sverigefinnar, tornedalingar och urfolket samer blir långsiktigt och systematiskt, och vilka åtgärder vill ni vidta för att institutioner och civilsamhällesorganisationer ska få stabila och förutsägbara möjligheter att bedriva detta viktiga arbete över tid?

Vänsterpartiet

Vi är väldigt kritiska till de stora nedskärningar regeringen gjort under denna mandatperiod. Framför allt vill vi se att minoritets- och urfolkspolitiken återupprättas och förstärks. Det är helt

avgörande för att rättigheterna för de nationella minoriteterna ska stärkas. Vi anser att de tidigare tidsbegränsade och tillfälliga satsningarna borde ha permanentats exempelvis när det gäller minoritetsspråkens språkcentrum. I vår budgetmotion har vi satsat väsentligt mycket mer resurser till anslaget för nationella minoriteter såväl som till civilsamhällets organisationer. Vi vill se långsiktigare stöd och mer verksamhetsstöd istället för kortsiktiga projekt. Vi anser även att man behöver skapa enklare former för redovisning så att inte alltför mycket av ideellas krafter går till administration. Vi delar den bedömning som Riksrevisionen gör om att statens resurser kan användas mer effektivt och bättre om man fördelar medel för en längre tid i stället för som idag i korta och tillfälliga satsningar. Det är djupt olyckligt att staten bidrar till att arbetet för att stärka minoritetspolitiken tappar fart genom denna ordning.

Miljöpartiet

När Miljöpartiet satt i regering genomförde vi en kraftfull satsning om 90 miljoner kronor per år under perioden 2022–2024 för att stärka minoritetsspråken. Ambitionen var uttryckligen långsiktig, dessvärre slopade regeringen denna satsning förra året. Under den gångna mandatperioden har regeringen gett myndigheter och organisationer tillfälliga uppdrag och tidsbegränsade resurser, vilket leder till effektivitetsförluster, svårigheter att rekrytera och behålla kompetent personal samt bristande kontinuitet i verksamheter som till sin natur kräver långsiktighet. Till nästa mandatperiod vill vi återinföra en stor satsning för att stärka minoritetsspråken och göra den långsiktig, men vi vill också, i samråd med de nationella minoriteterna, ta fram tydligare uppdrag och starkare strukturer så att utökade medel kan användas effektivt och bidra till att bygga upp kompetens och stabila verksamheter över tid. Det gäller inte minst verksamheter som Isof:s och Sametingets språkcentrum samt Sámi Giellagaldu.

Socialdemokraterna

Vi socialdemokrater anser att minoritetspolitiken aldrig får betraktas som ett projekt, utan ska bedrivas som ett permanent och långsiktigt arbete som ska utvecklas och vårdas i samverkan med minoriteterna själva. Därför vill vi se en generell ökning av medlen till minoritetspolitiken. Vi vill också satsa på de nationella minoritetsbibliotek som syftar till att stärka och främja tillgången till litteratur, kultur och information för Sveriges nationella minoriteter. Genom att inrätta och stödja minoritetsbibliotek, både fysiska och digitala, kan man säkerställa att de nationella minoritetsgrupperna ges bättre möjligheter att tillgå material på sina modersmål och om sina kulturer. En central del av satsningen är att förbättra samlingen av böcker och media på minoritetsspråken. Detta inkluderar allt från barnböcker till akademisk litteratur och populärlitteratur. Genom att tillgängliggöra dessa resurser på bibliotek runt om i landet kan fler människor få möjlighet att utforska och upprätthålla sitt språkliga och kulturella arv. Det kan handla om allt från författarbesök och bokcirklar till språkkurser och kulturella utställningar. Genom att vara dynamiska mötesplatser kan minoritetsbiblioteken bidra till att stärka sammanhållningen inom minoritetsgrupperna samt mellan dem och majoritetssamhället. De nationella minoritetsbiblioteken/resursbiblioteken serverar kommuner, skolor och folkbiblioteken i hela Sverige. Vi socialdemokrater menar att satsningar på de nationella minoritetsspråken och minoritetsbiblioteken ska stärkas och permanentas. Vi socialdemokrater driver också en politik som syftar till att utveckla den grundpelare i demokratin som civilsamhället är. Vi ser med stor

oro på hur denna regering och samarbetsparti både genom politiska nedskärningar och genom en alltmer styrande och misstänkliggörande attityd försämrat förutsättningarna för civilsamhället i Sverige. Istället måste hela civilsamhället respekteras, ges rätt förutsättningar och erkännas för vad det är: en kraft för samhällsutveckling, inkludering och gemensamt ansvarstagande.

Centerpartiet

Centerpartiet anser att modersmålsundervisningen i minoritetsspråken måste få mer tid och bli en naturlig del av skoldagen. Den bör också uppgå till minst 3 timmar per vecka, och vara en del av ordinarie skoltid så att undervisningen inte ska behöva ske utanför ordinarie skoltid. På så sätt blir ämnet mer attraktivt och enklare för elever att delta. Stöden till minoriteternas egna organisationer och ungdomsförbund behöver också öka, och minoriteternas historia och kultur måste synliggöras mer i skolans undervisning.

Liberalerna

Liberalerna anser att arbetet med språk och kultur för nationella minoriteter aldrig får vara beroende av korta projekt eller tillfälliga initiativ. Vi har därför drivit på för att stärka den statliga styrningen och säkerställa att statliga medel används på rätt sätt. I (regering?) har Liberalerna bland annat föreslagit att det införs tydliga sanktionsmöjligheter mot kommuner och regioner som inte använder minoritetspolitiska statsbidrag i enlighet med lagens intentioner, så att resurserna långsiktigt och systematiskt når de avsedda verksamheterna. Vi har också stärkt uppföljningen genom att bidra till att MUCF nu får det övergripande ansvaret för samordning och uppföljning av minoritetspolitiken nationellt – ett viktigt steg för stabilitet, kvalitet och långsiktighet i arbetet.

Kristdemokraterna

Att ha tillgång till sitt språk och sin kultur är viktigt för identitet och sammanhållning. Genom bland annat lagar, handlingsplaner och strategier kan staten främja arbetet med att bevara språk och kultur för de nationella minoriteterna. I de fall handlingsplaner löpt ut är det av betydelse att nya upprättas kopplat till finansiering, för att de nationella minoritetsspråken ska kunna vidmakthållas och revitaliseras.

Moderaterna

Nationella minoriteters ställning ska värnas, och deras språk och kulturarv ska fredas. Moderaterna anser att självständiga institutioner och ett pluralistiskt civilsamhälle är grundpelare i ett fritt samhälle. Det gäller också de institutioner och organisationer som bär upp minoriteternas kulturliv. Den moderatledda regeringen har fattat flera beslut som verkar för detta. En nationell samordnare har tillsatts för strategin för att stärka judiskt liv som bland annat syftar till att öka kunskap om judisk historia, inklusive Förintelsen, stärka utbildning i skolor och stödja forskning om antisemitism och judiskt liv. Strategin ska också stärka jiddisch som nationellt minoritetsspråk, ge stöd till judiska kulturinstitutioner och främja judiskt kulturarv i Sverige. Flera myndigheter har fått uppdrag kopplade till strategin. För att stärka stabiliteten i arbetet med minoritetsspråken har Isof:s ansvar för språkcentrum för finska, jiddisch, meänkieli och romani chib nu skrivits in i myndighetens instruktion – inte bara i regleringsbrevet. Det är just den typ av strukturell förändring som skapar förutsättningar för långsiktig planering, stabil rekrytering och

kontinuitet i verksamheten. Minoritetspolitikens administration har stärkts genom att ansvaret från den 1 januari 2026 flyttats från Länsstyrelsen i Stockholms län till Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF), med det huvudsakliga syftet att stärka efterlevnaden av de nationella minoriteternas rättigheter. Sanningskommissionen för det samiska folket har fått förlängd utredningstid och ska slutredovisa senast den 1 oktober 2026. Det är ett viktigt arbete. Kunskapen om konsekvenserna av den politik som förts gentemot samerna – inklusive försvenskningsspolitiken som fråntagit samer språk, kultur och identitet – är fortfarande låg. Den okunskapen påverkar relationen mellan staten och det samiska folket än i dag, och det är ett ansvar vi tar på allvar.

Sverigedemokraterna

Se fråga 1.

7. Riksrevisionen har i sin granskning konstaterat att statens arbete med att skydda och främja de nationella minoritetsspråken brister på flera områden. Kritiken handlar bland annat om otydlig ansvarsfördelning, otillräcklig statlig styrning och att insatserna inte tillräckligt säkerställer att rättigheterna enligt minoritetslagen får genomslag i praktiken. Därtill har regeringens handlingsprogram för bevarande och främjande av de nationella minoritetsspråken löpt ut och frågan är om ett nytt, mer robust och uppföljningsbart, handlingsprogram ska tas fram.

Hur ser ert parti på den kritik som Riksrevisionen riktat mot statens arbete med de nationella minoritetsspråken, och kommer ni verka för att ett nytt handlingsprogram för de nationella minoritetsspråken tas fram?

Vänsterpartiet

Vi är oroadade över Riksrevisionens kritik och delar den, men är dessvärre inte förvånade. Redan 2022 konstaterade Lennart Rhodin i sin rapport att endast ett fåtal kommuner och regioner lever upp till lagens krav på ett grundskydd för minoritetsbefolkningen. Riksrevisionen konstaterar i sin granskning att handlingsprogrammet för bevarande och främjande av de nationella minoritetsspråken har lett till att det skapats en infrastruktur för språkens revitalisering. Det krävs dock fortsatta och långsiktiga satsningar för att nå hållbara resultat. Vi har därför föreslagit att regeringen ska ta fram ett förnyat handlingsprogram för bevarande och främjande av minoritetsspråken.

Miljöpartiet

Miljöpartiet välkomnar Riksrevisionens granskning, som tydligt visar att statens insatser inte är tillräckliga för att nå det minoritetspolitiska målet om att hålla minoritetsspråken och minoritetskulturerna levande. Rapporten visar också på en mycket allvarlig utveckling där den nuvarande regeringens politik inte är tillräcklig för att vända språkbytesprocessen eller uppfylla Sveriges åtaganden gentemot de nationella minoriteterna och minoritetsspråken. Dessa slutsatser måste tas på stort allvar, det handlar om att säkerställa minoritetsspråkens överlevnad. Mot den bakgrunden är det anmärkningsvärt att regeringen, i sitt svar på Riksrevisionens rapport, uttrycker att man redan vidtar är tillräckliga för att komma tillrätta med problemen. Vi delar inte den bilden, därför har vi också svarat på regeringens ståndpunkt, det går att läsa [här](#). Precis som

Riksrevisionen konstaterar, är det för Miljöpartiet självklart att staten ska skapa långsiktiga och goda förutsättningar för minoriteternas självstyre och egenmakt. Det är inte statens uppgift att detaljstyra hur resurser används men staten behöver, i samråd med språkbärare, ange en tydlig riktning och säkerställa stabila ramar över tid. Vi står helt bakom Riksrevisionens rekommendationer, till exempel anser vi att språkcentrumens uppdrag bör skrivas in i ansvariga myndigheters instruktioner och ges permanent finansiering och att uppföljnings- och stöduppdraget bör göras långsiktigt och föras in i berörda myndigheters instruktioner. När vi satt i regering medverkade vi till att ta fram det förra handlingsprogrammet för bevarande och främjande av de nationella minoritetsspråken, vi kommer att verka för ett nytt handlingsprogram.

Socialdemokraterna

Det är en allvarlig kritik som Riksrevisionen för fram. Vi har under mandatperioden drivit på för att stärka främjandet av de nationella minoritetsspråken, medan regeringen å sin sida har visat begränsat intresse. Det är en viktig fråga för oss framåt och vi kommer att fortsatt verka för att stärka de nationella minoritetsspråkens möjlighet till bevarande och utveckling.

Centerpartiet

Slutsatserna i SOU 2020:27 behöver tas omhand och omsättas i praktiken. Samtidigt börjar nu utredningen bli så gammal att det kan vara dags att tillsätta en ny utredning, som bygger på SOU 2020:27, men som kan komma med uppdaterade slutsatser, förslag på åtgärder och rekommendationer. Vi har en förlorad mandatperiod på minoritetspolitikens område bakom oss, och det är angeläget att snarast lyfta frågorna på agendan igen.

Liberalerna

Liberalerna delar Riksrevisionens bedömning att statens arbete med minoritetsspråken måste stärkas genom skarpare ansvarsfördelning och bättre uppföljning. Vi ser positivt på att införa en tillsynsmyndighet och förtydliga minoritetslagen så att rättigheterna blir möjliga att utkräva även juridiskt. Vi ser positivt på att ta fram ett nytt, robust och uppföljningsbart handlingsprogram för minoritetsspråken med tydliga mål, ansvar och mätbara indikatorer. Flytten av det nationella samordningsansvaret till MUCF vid årsskiftet var ett steg i rätt riktning och något Liberalerna medverkat till för att stärka statens förmåga att följa upp minoritetspolitikens resultat.

Kristdemokraterna

KD står redan bakom Riksrevisionens rekommendation att se över regleringen av fjärrundervisning och entreprenad, i syfte att främja elevers tillgång till fjärrundervisning i nationella minoritetsspråk. KD ställer sig bakom uppfattningen att ett nytt handlingsprogram för de nationella minoritetsspråken bör tas fram.

Moderaterna

Moderaterna instämmer i huvudsak i Riksrevisionens kritik och ser allvarligt på att statens insatser under den granskade perioden 2019 till 2024 inte varit tillräckliga för att hålla de nationella minoritetsspråken levande. Med det sagt så har flera konkreta åtgärder nu vidtagits: ansvaret för minoritetspolitiken har samlats hos MUCF från den 1 januari 2026 för att stärka uppföljning och samordning, språkcentrum för finska, jiddisch, meänkieli och romani chib har skrivits in i Isof:s

instruktion för ökad förutsägbarhet. Skolverkets samordningsuppdrag – inklusive stöd till läromedelsproduktion och fjärrundervisning – görs långsiktigt för att resurserna ska användas mer effektivt. Det tidigare handlingsprogrammets syfte var att ge en inriktning för det strategiska arbetet även efter att den tillfälliga finansieringen löpt ut, och frågan om ett nytt och mer robust handlingsprogram med tydliga mål och uppföljningsstrukturer är därför högst relevant. Nationella minoriteters ställning ska värnas och deras språk och kulturarv fredas – det är ett principiellt åtagande för Moderaterna. Hur ett nytt handlingsprogram bäst utformas bör beredas ordentligt, gärna i dialog med de berörda minoriteterna själva, för att säkerställa att det verkligen ger långsiktigt genomslag i praktiken.

Sverigedemokraterna

Se fråga 1.

8. Sverige har otaliga gånger fått internationell kritik för att inte ha en sammanhållen utbildningskedja för nationella minoritetsspråk. Skollagen (2010:800) och minoritetslagen (2009:724) ställer krav på att nationella minoritetsspråk ska ges särskilt skydd och stöd, men återkommande nationella och internationella granskningar visar att modersmålsundervisning i nationella minoritetsspråk fortfarande inte erbjuds likvärdigt i landets kommuner. En av de främsta orsakerna till att lagstiftningen inte får genomslag i praktiken är bristen på antingen lämpliga, behöriga eller legitimerade lärare. Lämpliga och behöriga modersmålslärare är den enda lärargruppen som är undantagen från behörighet för icke tidsbegränsad anställning. Det finns också en omfattande brist på tillgängliga läromedel på nationella minoritetsspråk. Utan långsiktiga resurser till lärarutbildningar och utveckling av ändamålsenliga läromedel kan staten inte uppfylla sitt ansvar att säkerställa undervisning och språkrevidering. Utbildningarna i nationella minoritetsspråk på landets universitet är också kraftigt underfinansierade, vilket medför att den akademiska utbildningen brister. Därtill är tillgången till tvåspråkig undervisning i finska-svenska i årskurs 1–6 mycket begränsad. Bara två av Sveriges 290 kommuner erbjuder tvåspråkig undervisning. Kommunal tvåspråkig undervisning förekommer inte på högstadiet i Sverige. Tvåspråkig undervisning i samiska-svenska i årskurs 1–6 är också fortsatt mycket begränsad. Tvåspråkig undervisning i meänkieli-svenska i årskurs 1–6 är inte etablerad i dagsläget.

1. Vilka åtgärder avser ert parti vidta för att säkerställa att modersmålsundervisning i nationella minoritetsspråk faktiskt blir tillgänglig i samtliga kommuner i Sverige, i enlighet med skollagen och minoritetslagen?
2. Hur avser ert parti driva frågan om ökade och långsiktigt säkrade resurser till lärarutbildning och utveckling av läromedel på nationella minoritetsspråk, så att utbildningssystemet faktiskt kan uppfylla lagkrav och internationella förpliktelser?
3. Hur avser ert parti driva frågan om en förstärkt finansiering till utbildning av nationella minoritetsspråk på universitetsnivå?

4. Hur avser ert parti säkerställa att tvåspråkig undervisning i finska-svenska (åk 1-9), samiska-svenska (åk 1-6) och meänkieli-svenska (åk 1-6) etableras och upprätthålls på ett rättssäkert och långsiktigt sätt, inklusive de resurser och strukturella förutsättningar som krävs?

Vänsterpartiet

Fråga 1: Goda kunskaper i modersmålet är en viktig utgångspunkt för all inlärning. Därför måste modersmålsundervisningen stärkas. Flerspråkighet bör möjliggöras tidigt i åldrarna eftersom det har betydelse för såväl den personliga identiteten som den intellektuella och emotionella utvecklingen. Lärande är starkt förknippat med modersmålet. Ämnet har därför det viktiga uppdraget att stödja eleverna i deras kunskapsutveckling. Samtliga nationella minoritetsspråk i Sverige befinner sig i en språkbytesprocess, vilket innebär att det för varje generationsskifte är allt färre som talar språken. Att barn och unga får utbildning i och på de nationella minoritetsspråken är centralt för att vända språkbytesprocessen. Elever som tillhör någon av de nationella minoriteterna har en något starkare rätt till modersmålsundervisning än andra elever. Det finns idag inga krav på att språket ska vara elevens dagliga umgängesspråk eller att eleven ska ha några kunskaper i språket. Men i skolans timplan ges modersmål tyvärr inte samma status som övriga skolämnen med garanterad undervisningstid trots att ämnet har kunskapskrav och betygskriterier. Vi vill bl.a. att det införs en nivå på minsta garanterade undervisningstid i modersmålsämnet där minoritetsspråken ingår i grundskolan. Vidare ser vi behovet av att skolan rent generellt behöver mer resurser för att kunna anställa tillräckligt med behöriga lärare för att klara den undervisning som kommunerna är skyldiga att tillhandahålla. Vi anser även att Skolverket ska ta fram läromedel i nationella minoritetsspråk med hög kvalitet så att inte enskilda lärare behöver producera egna läromedel vilket både är tidskrävande men också riskerar att ge elever olika kvalitet på undervisningen. För att garantera alla elevers tillgång till undervisning i minoritetsspråk krävs sammanhängande utbildningskedjor från förskola till högre utbildning och forskning. Den dåvarande regeringen konstaterade redan i skrivelsen Nystart för en stärkt minoritetspolitik (skr. 2017/18:282) att den utbildningsväg som erbjuds i de samiska språken är otillräcklig. Sedan dess har enbart mindre åtgärder vidtagits inom utbildningsområdet. I handlingsplanen för minoritetsspråken konstaterade den förra regeringen att det krävs en obruten utbildningskedja från språkutveckling i förskolan till modersmålsundervisning i grundskola och gymnasieskola vidare till universitetsutbildningar i språken, samt möjlighet att utbilda sig till lärare i minoritetsspråken, för att bryta språkbytesprocessen och skapa möjlighet till revitalisering. Att utbildningskedjan brister har även Lennart Rhodin uppmärksammat i sin rapport 2022. Giellaguovddáš bedömning i lägesrapporten för 2023 är att situationen inom hela utbildningskedjan i stort sett är oförändrad och därmed ännu utgör ett av de allvarligaste hindren för att revitalisera de samiska språken. Trots att Skolverket har vidtagit åtgärder för att underlätta för elever att få tillgång till undervisning i minoritetsspråken är utbildningskedjan fortsatt långt ifrån sammanhållen. Sverige har återkommande fått kritik från Europarådet, bl.a. för att situationen på utbildningsområdet för minoritetsspråken är otillfredsställande. Sveriges regering har trots det inte vidtagit åtgärder för att skapa en obruten och sammanhållen utbildningskedja från förskola till högskola i minoritetsspråk. Man har inte heller skapat en varaktig lärarutbildning för alla fem minoritetsspråken eller etablerat ett utökat utbud av tvåspråkig undervisning på

minoritetsspråken. Att barn och unga får möjlighet att lära sig språken i förskola och skola lägger grunden för språkutbildning på högre nivå. Detta krävs i sin tur för att åtgärda bristen på modersmåls lärare, språklärare, tolkar och översättare. Att fler lär sig språken är också centralt för att på sikt möta bristen på språkkunnig personal inom förskola, skola och äldreomsorg. Att fler talar språken är en förutsättning för att tillgodose nationella minoriteters rättigheter till offentlig service på de nationella minoritetsspråken. Vi har motionerat i riksdagen om att man måste tillsätta en utredning som ser över utbildningskedjorna för alla nationella minoriteters språk och kultur inom lärosätena i syfte att de ska vara sammanhängande samt att regeringen bör ta fram ett förnyat handlingsprogram för bevarande och främjande av minoritetsspråken.

Fråga 2: Vi står bakom de satsningar som gjorts på Skolverket för att öka elevers tillgång till undervisning i nationella minoritetsspråk och för att ta fram läromedel i nationella minoritetsspråk. I dagsläget är dock undervisningen i minoritetsspråk i hög grad beroende av att lärare själva producerar läromedel, vilket både är onödigt tidskrävande och innebär en risk för lägre kvalitet i undervisningen. Vi vill därför ge Skolverket i uppdrag att ta fram läromedel i nationella minoritetsspråk i förordningen (2015:1047) med instruktion för Statens skolverk. Vad det gäller medel för lärarutbildning så är det ett område som vi återkommande tillskjuter medel för i vår budget. Vi anser även att det behöver tillsättas en utredning som ser över utbildningskedjorna för alla nationella minoriteters språk och kultur inom lärosätena i syfte att de ska vara sammanhängande samt att det bör tas fram ett förnyat handlingsprogram för bevarande och främjande av minoritetsspråken.

Fråga 3: Vi vill generellt öka resurserna till universiteten samtidigt som vi vill att minoritetsspråken ska få stabila och långsiktiga förutsättningar för språkens revitalisering. Vi vill både se ökade generella satsningar på minoritetspolitiken och satsningar på stärkt lärarutbildning för minoritetsspråken. Universitets- och högskolerådet (UHR) rekommenderade redan 2018 universitet och högskolor att anta en minoritetspolitisk strategi. Bakgrunden var att det framkommit allvarliga brister när det gäller lärosätenas förmåga såväl att tillgodose behoven hos nationella minoritetsstudenter som att motverka diskriminering. Som förslag på vad som skulle kunna ingå i en minoritetspolitisk strategi nämner UHR t.ex. rutiner för att nationella minoritetsstudenter ska kunna kombinera studier och kultur, studieinformation och specifik information på nationella minoritetsspråk samt ett proaktivt ställningstagande mot diskriminering av nationella minoriteter. Vi anser att lärosätena bör få i uppdrag att arbeta fram och anta en minoritetspolitisk strategi. Vi anser även att det finns goda skäl till att införa en stipendieordning i syfte att ge studenter möjlighet att ansöka om stipendier för språkstudier i minoritetsspråken.

Fråga 4: Vi vill stärka rätten till tvåspråkig undervisning i nationella minoritetsspråk genom tydligare lagstiftning, större statligt ansvar och långsiktig finansiering. För att undervisningen ska bli långsiktigt hållbar vill vi se riktade statsbidrag, stärkt lärarutbildning i minoritetsspråk och nationella stödstrukturer, t.ex. språkcentrum, läromedel i nationella minoritetsspråk och fjärrundervisning. Vi har föreslagit att ansvaret för sameskolan ska överflyttas från Sameskolstyrelsen till Sametinget eftersom det skulle förbättra förutsättningarna för samisk utbildning. Målet är att elever i hela landet ska ha goda och likvärdiga möjligheter att utveckla finska, samiska och meänkieli tillsammans med svenska.

Miljöpartiet

Fråga 1: När barns rätt till undervisning i nationella minoritetsspråk i praktiken varierar mellan kommuner innebär det en rättighetsurholkning som staten har ansvar att motverka. Vi vill se en tydligare nationell samordning, långsiktigt stöd till utbildning av lärare och produktion av läromedel samt ett regelverk som aktivt främjar – i stället för försvårar – undervisning i nationella minoritetsspråk. Det bör införas nya bestämmelser om undervisning i nationella minoritetsspråk för alla de obligatoriska skolformerna, för gymnasieskolan och för anpassade gymnasieskolan. Det är viktigt att minoritetsspråken garanteras en större undervisningstid inom ramen för skoldagen. Vi vill att undervisningen införlivas i den ordinarie skollagen och att nationellt minoritetsspråk införs som eget ämne. Vi vill också ge Skolverket ett instruktionsenligt uppdrag att samordna undervisning och främja produktion av läromedel. Vi har även drivit dessa frågor i riksdagen, se bland annat våra motioner [här](#) och [här](#). Vår förhoppning är att dessa åtgärder skulle öka antalet lämpliga och behöriga lärare, genom att statusen och kunskapen om de nationella minoritetsspråken.

Fråga 2: Utbildning av lärare och produktion av läromedel behöver ett långsiktigt stöd. I vår skuggbudget för 2026 tillför vi 400 miljoner kronor mer än regeringen på våra lärosäten, det är en viktig del i att stärka alla utbildningar men också lärarutbildningen som vi kommer driva framåt. Vi vill också se ett aktivt arbete för att främja produktionen av läromedel genom att ge det i uppdrag till Skolverket.

Fråga 3: Förstärkt finansiering till universitet och högskolor är en viktig fråga för Miljöpartiet, vi har inga särskilt aviserade medel till utbildning av nationella minoritetsspråk på universitetsnivå men är självklart öppna för att tillföra det om det behövs riktade medel.

Fråga 4: Tvåspråkighet är en fantastisk resurs för både individen och för samhället, oavsett om det handlar om ett annat modersmål än svenska eller ett nytt inlärt språk. Vi vill stärka möjligheterna för barn, elever och vuxenstudierande att kombinera sitt förstaspråk med sitt andraspråk, till exempel genom att stärka modersmålsundervisningen på de nationella minoritetsspråken.

Socialdemokraterna

Fråga 1: Vi socialdemokrater vill värna och stärka modersmålsundervisningen och den nationella minoritetsspråksundervisningen. Det ligger i linje med både lagstiftning och forskningen på området.

Fråga 2: Svensk skola läcker resurser i vinstjakt och är systematiskt underfinansierad. Under kommande mandatperiod vill vi både få stopp på läckaget från skolan, öka statens finansiering och införa en bottenplatta för välfärden där generella statsbidrag räknas upp i takt med inflationen. Det kommer sätta stopp för dolda och automatiska nedskärningar som leder till ständiga nedskärningar på exempelvis personal, läromedel och kvalitet.

Fråga 3: Andelen avhandlingar som är skrivna på engelska har ökat de senaste 20 åren på bekostnad av framförallt forskning på svenska. Det påverkar vilka områden som beforskas men också att det blir mindre kurslitteratur som inte är på engelska.

Fråga 4: Svensk skola läcker resurser i vinstjakt och är systematiskt underfinansierad. Under kommande mandatperiod vill vi både få stopp på läckaget från skolan, öka statens finansiering och införa en bottenplatta för välfärden där generella statsbidrag räknas upp i takt med

inflationen. Det kommer sätta stopp för dolda och automatiska nedskärningar som leder till ständiga nedskärningar på exempelvis personal, läromedel och kvalitet.

Centerpartiet (svar på samtliga frågor under p 8):

Utmaningarna med lärarbrist och finansiering är ett allvarligt problem och det är tydligt att det behöver fokuseras såväl ekonomiska som personella resurser för att lösa lärarbristen. Kommunerna måste också prioritera modersmålsundervisningen för att säkerställa att såväl den som tvåspråkig undervisning kan erbjudas i enlighet med gällande lag.

Liberalerna

Fråga 1: Liberalerna anser att modersmålsundervisning i nationella minoritetsspråk är en viktig rättighet för individen att bevara och utveckla sina språk och för att säkerställa detta föreslår vi flera åtgärder. För det första ser vi ett stort behov av att öka resurserna för utbildning av behöriga och kvalificerade lärare i minoritetsspråk. Bristen på utbildade modersmålslärare är en av de främsta orsakerna till att modersmålsundervisningen inte erbjuds likvärdigt. Därför föreslår vi ett särskilt stöd för att utveckla utbildningar och fortbildning för dessa lärare. Vidare anser vi att tillgången till läromedel på nationella minoritetsspråk måste förbättras, både i tryckt och digital form. En annan central fråga är utbyggnaden av tvåspråkig undervisning. Liberalerna vill skapa bättre förutsättningar för kommuner att erbjuda tvåspråkig undervisning i samiska, finska och meänkieli, inte bara i lågstadiet utan även i högstadiet och på gymnasiet. Vi anser att alla elever i Sverige ska ha möjlighet att få undervisning på sitt modersmål.

Fråga 2: Att öka och långsiktigt säkra resurser till lärarutbildning och utveckling av läromedel på nationella minoritetsspråk är en viktig del för att kunna uppfylla lagkrav och internationella förpliktelser.

Fråga 3: Utbildningar i minoritetsspråk behöver stärkas genom finansiering, så att de blir långsiktiga och garanterar hög kvalitet. Högre utbildning och forskning är ett uttryck för människans kunskapssökande och bidrar till både individens utveckling och samhällslig utveckling. Därför behöver också minoritetsspråk inom vuxenutbildningar och på högskolenivå stödjäs.

Fråga 4: Liberalerna anser att tvåspråkig undervisning är viktig för att bevara och stärka minoritetsspråken. För att säkerställa undervisningen behöver fler lärare utbildas och rekryteras i dessa språk.

Kristdemokraterna

Fråga 1: Tillgången till modersmålsundervisning behöver öka. Undervisningen måste dessutom hålla hög kvalitet. Därför anser vi att det är särskilt viktigt att tillvarata möjligheterna som finns till fjärr- och distansundervisning, samt utbildning på de nationella minoritetsspråken ända upp till slutbetyg från gymnasiet, som grund för universitetsstudier. Det ska vara möjligt att utbilda sig till modersmålslärare inom de nationella minoritetsspråken, för att upprätthålla den språkliga kompetensen i alla utbildningsstadier, detta för att även kunna tillgodose behovet av personal inom exempelvis språkförskolor och inom äldreomsorgen.

Fråga 2: Skolverket har tagit fram läromedel på Sveriges nationella minoritetsspråk. Behöver dessa uppdateras utgår vi från att det görs.

Fråga 3: KD har i dagsläget inget sådant förslag, men ser behovet av att se över helheten enligt

ovan.

Fråga 4: Språket är en grund för identitet och samhörighet. Därför behöver det tas fram en plan för de nationella minoritetsspråken.

Moderaterna

Fråga 1: Modersmålsundervisning i nationella minoritetsspråk är i grunden en kommunal angelägenhet och kommunerna har redan idag ett tydligt lagstadgat ansvar att erbjuda sådan undervisning. Rätten till modersmålsundervisning i nationella minoritetsspråk har redan idag en starkare ställning jämfört med övriga modersmålsundervisning på övriga språk. Regeringen har även nyligen stärkt rätten till modersmålsundervisning i nationella minoritetsspråk på gymnasiet. Det viktigaste är att kommunerna faktiskt lever upp till de skyldigheter som redan finns i skollagen och minoritetslagen. Vi ser positivt på att fjärr- och distansundervisning används i större utsträckning för att lösa tillgänglighetsproblem. Vi vill även att legitimationskrav för modersmåls lärare införs för att höja kvaliteten.

Fråga 4: I grund och botten handlar lärarbristen om att det idag inte är tillräckligt attraktivt att arbeta som lärare, det gör vi nu upp med. Bland annat genom att förbättra lärarutbildningen, stärka lärarnas mandat och minska administrationen. Reformeringen av lärarutbildningen kommer visserligen innebära att färre antas till lärare, men också att fler fullföljer utbildningen. De resurser som frigörs när färre antas kommer användas till att höja ersättningen per lärarstudent.

Det bör noteras att en stor andel som vill studera till lärare inom nationella minoritetsspråk får möjlighet till det. Exempelvis blev samtliga som sökte till "Finska för finskspråkiga och blivande lärare I" vid Stockholms universitet antagna. Vad gäller läromedel har Skolverkets instruktion uppdaterats för att långsiktigt säkra tillgången till undervisning av god kvalitet och läromedel i nationella minoritetsspråk. Skolverket håller på att upphandla läromedel på nationella minoritetsspråk.

Sverigedemokraterna

Se fråga 1.

9. Äldre personer som tillhör de nationella minoriteterna judar, romer, sverigefinnar, tornedalingar och urfolket samer har utifrån socialtjänstlagen (2025:400) rätt till omvårdnad som är anpassad till deras språk och kulturer. Trots detta visar nationell uppföljning att kommuner tillämpar reglerna olika och att många äldre inte får möjlighet att använda sitt nationella minoritetsspråk och utöva sin kultur i omsorgen. Avsaknaden av nationella riktlinjer och tydliga krav har pekats ut som ett hinder för likvärdighet, kvalitet och rättssäkerhet.

Hur vill ert parti verka för att stärka rätten att använda och upprätthålla de nationella minoritetsspråken och kulturerna i omvårdnaden som erbjuds inom äldreomsorgen, och anser ni att det bör införas nationella riktlinjer för att säkerställa en språk- och kulturanpassad äldreomsorg för personer som tillhör de nationella minoriteterna judar, romer, sverigefinnar, tornedalingar och urfolket samer?

Vänsterpartiet

Kommunerna kan i dag bryta mot lagen utan några konsekvenser bl.a. eftersom tillsynsansvaret inte fungerar. Vi menar att detta är en orimlig ordning. Därför har vi föreslagit att regeringen ska säkerställa ett fungerande nationellt tillsynsansvar i enlighet med lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk. Vi ser även att det behövs nationella riktlinjer för att äldreomsorgen ska leva upp till lagens krav och de nationella minoriteternas behov.

Miljöpartiet

För Miljöpartiet är det uppenbart att rätten att använda sitt språk i kontakt med äldreomsorgen inte efterlevs idag. För att stärka rätten att använda och upprätthålla minoritetsspråken och minoritetskulturerna inom äldreomsorgen krävs det i grunden insatser för att revitalisera och stärka minoritetsspråken. Till exempel vill vi införa nya bestämmelser om undervisning i nationella minoritetsspråk för alla de obligatoriska skolformerna, för gymnasieskolan och för anpassade gymnasieskolan. De som tillhör en nationell minoritet ska få bättre möjlighet till minoritetsspråk i skolan och dem som inte fått chansen till språkutbildning ska ha goda möjligheter att återta sitt språk som vuxna.

Socialdemokraterna

Äldreomsorgen ska utgå från den äldres behov. Rätt kompetens och goda språkkunskaper och arbetsvillkor är centrala för kvaliteten i äldreomsorgen. Vi vill se ökad kvalitet och ökad bemanning i äldreomsorgen. Därför har vi bland annat föreslagit en satsning på 2 miljarder kronor vilket skulle motsvara cirka 4000 fler anställda i äldreomsorgen. Vi vill också indexeras de generella statsbidragen till kommunerna så att de höjs i takt med inflationen varje år, det skulle ge stabilare ekonomi och bättre planeringsförutsättningar för kommunerna som ansvarar för äldreomsorgen.

Centerpartiet

Rättigheterna för judar, romer, sverigefinnar, tornedalingar och samer ska fungera i praktiken – genom hela livet, inklusive i äldreomsorgen. Nationella riktlinjer kan vara en väg framåt för att säkerställa detta.

Liberalerna

Liberalerna har medverkat till den nya socialtjänstlagen som trädde i kraft den 1 juli 2025 och som nu ger IVO ett tydligt ansvar att utöva tillsyn över kommunernas skyldighet att erbjuda äldreomsorg på minoritetsspråk. På samma sätt har vi tidigare drivit igenom att Skolinspektionen ansvarar för tillsynen över förskola på minoritetsspråk. Framåt vill vi ytterligare stärka rätten att använda minoritetsspråk i omsorgen genom att införa möjlighet till sanktioner mot kommuner som inte följer lagen, samt genom att förtydliga minoritetslagen så att rättigheterna blir utkrävbara i praktiken. Liberalerna är också öppna för att införa nationella riktlinjer för att säkerställa en likvärdig och rättssäker äldreomsorg för personer som tillhör nationella minoriteter.

Kristdemokraterna

Sveriges ursprungsbefolkning och nationella minoriteter är en levande del av det svenska samhället och deras språk är en värdefull del av den svenska kulturen. Genom att tillerkänna samer, sverigefinländare, tornedalingar, romer och judar språkliga och etniska rättigheter

stärks deras självtillit och kulturella identitet. Det är viktigt att dessa gruppers behov och intressen beaktas i alla delar av landet och på alla nivåer i den offentliga sektorn.

Moderaterna

Generellt sett finns det utmaningar inom kompetensförsörjningen inom äldreomsorgen. Bland annat därför har regeringen genomfört satsningen Äldreomsorgslyftet. Äldreomsorgslyftet vidgades år 2024 till att också omfatta minoritetsspråken finska, jiddisch, meänkieli, romani chib och samiska samt teckenspråk. Det innebär att medarbetare på arbetstid kan studera något av minoritetsspråken, som kompetensutveckling. Det mest effektiva sättet att få till en förändring är att driva på kommunerna. I de allra flesta kommuner finns pensionärsråd, som är ett bra forum att väcka frågor som berör de äldre i just er kommun.

Sverigedemokraterna

Se fråga 1.

10. Strategin för romsk inkludering sträcker sig till år 2032. Även om strategin har gett viktiga verktyg framhåller flera nationella uppföljningar att genomförandet är bristfälligt och varierar kraftigt mellan kommuner och myndigheter, samt att arbetet saknar stabila och långsiktiga strukturer. Det finns också återkommande frågor dels om hur strategin ska leva vidare efter 2032, dels hur romsk inkludering inte ska vara beroende av kortsiktiga politiska prioriteringar.

Anser ert parti att strategin för romsk inkludering är i behov av ett omtag för att höja ambitionsnivån och att få bättre genomslag fram till 2032. Om inte huvudmålet med strategin nås, hur vill ni säkerställa en fortsättning och långsiktig finansiering för romsk inkludering efter 2032?

Vänsterpartiet

Det krävs mer resurser för att strategin för romsk inkludering ska kunna förverkligas. När regeringen både denna och förra mandatperioden dragit bort i stort sett hela budgeten för arbetet med romsk inkludering har vi hållit fast vid den finansiering som var tidigare samt gjort en ökad satsning men med det sagt anser vi att arbetet genom nedskärningarna tappat mycket av den kraft och fart som fanns tidigare och utifrån det kan det finnas skäl att ta ett omtag. Om inte huvudmålen med strategin nås är det ett stort misslyckande av staten och då krävs naturligtvis ett fortsatt arbete. Vi vet att den rasism och diskriminering som riktas mot romer och resande dessvärre fortlever trots den tidigare satsningar. Regeringens strategi för inkludering och vitboken var en bra början, men för att komma till rätta med problemen behöver en rad ytterligare åtgärder vidtas. I dag har ca 25 000–50 000 personer i hela landet svensk romani som sitt modersmål. Ett förvaltningsområde för romani chib kan bidra till den kontinuitet, förutsebarhet och stabilitet som arbetet med romsk inkludering behöver för att lyckas. Vi anser att t.ex. storstadskommuner som Malmö, Göteborg och Stockholm med fördel skulle kunna vara förvaltningsområden för romani chib. I enlighet med förslaget från Kommissionen mot antiziganism (SOU 2016:44) vill

vi inrätta ett nationellt center för romska frågor. Vi anser även att det arbete som påbörjats i och med vitboken och kommissionen mot antiziganism behöver fortsätta och intensifieras. En sanningskommission kan sammanställa och beskriva övergrepp och oförrätter som ägt rum genom att bl.a. låta enskilda som på olika sätt drabbats få berätta sin historia. Kommissionen bör utreda den svenska statens övergrepp mot romer och resandes mänskliga rättigheter samt komma med förslag på lämpliga åtgärder för att stärka romers och resandes ställning och erkänna det historiska traumat. En sanningskommission skulle enligt Vänsterpartiet även kunna ligga till grund för en offentlig ursäkt till romer och resande. Sanningskommissionen kan även se över och ta initiativ till minnesmärken, minnesdagar och andra åtgärder för att synliggöra romers och resandes historia i Sverige. En sanningskommission är nödvändig för att den svenska romer- och resandepolitiken ska kunna utvecklas och måste kopplas till kompensatoriska och framåtsyftande åtgärder samt ha ett oberoende mandat.

Miljöpartiet

Strategin för romsk inkludering är ett viktigt verktyg för att synliggöra och främja den särskilda kultur som tillhör romer, stärka deras egenmakt och revitalisera språket romani chib. För Miljöpartiet är det uppenbart att strategin måste ges utökad finansiering fram till 2032, vi är öppna för att tillföra det inom ramen för ett omtag om det krävs för att höja ambitionsnivån och få bättre genomslag för strategin. Miljöpartiet driver på för att huvudmålet i strategin ska nås, efter 2032 är det viktigt att strategin följs upp och utvärderas. I ett sådant arbete kan rekommendationer för arbetet framåt för romsk inkludering tas fram.

Socialdemokraterna

Hur arbetet med den romska inkluderingen ska se ut efter 2032 är inget vi i dagsläget tagit ställning till, utan fokus ligger på arbetet här och nu. Vi har under mandatperioden påtalat att regeringen måste dra lärdom av, och agera utifrån, de befintliga uppföljningar som gjorts när det gäller hur utbildningar till den här målgrupper utformas, hur individerna nås och hur långsiktigheten i arbetet med brobyggare kan säkerställas.

Centerpartiet

Framför allt måste den nuvarande strategin implementeras och för ett bättre genomförande genom tydligare ansvar, bättre uppföljning och större delaktighet från romer själva. Efter 2032 behöver man säkerställa långsiktighet genom stabil finansiering och integrering i ordinarie politik.

Liberalerna

Det var Liberalerna som genom dåvarande integrationsminister Erik Ullenhag tog initiativ till strategin för romsk inkludering. Vi har sedan dess kontinuerligt arbetat för att den ska fungera långsiktigt och med fokus på de viktigaste utmaningarna. I regeringsställning har Liberalerna medverkat till att det görs en prioritering på områdena arbetsmarknad, utbildning och jämställdhet. Det arbetet behöver fortsätta, och med bara sex år kvar på tjugoförårsperioden är det också dags att dra upp riktlinjerna för fortsättningen efter 2032. Liberalerna tänker fortsätta arbetet till dess att vi har nått målet.

Kristdemokraterna

Strategin går ut på att den rom som fyller 20 år 2032 ska ha likvärdiga möjligheter i livet som den

som är icke-rom. Länsstyrelsen i Stockholm har i uppdrag att samordna och följa upp strategin. Länsstyrelsen publicerar årligen rapporter om arbetet och med utgångspunkt i detta ser vi i nuläget ingen anledning att ändra strategin. En utvärdering behöver göras när slutpunkten för den nuvarande strategin närmar sig, för att kartlägga behovet framöver.

Moderaterna

Det övergripande målet för den tjugoåriga strategin är att den rom som fyller 20 år 2032 ska ha likvärdiga möjligheter i livet som den som inte är rom. Grunden är alltså att arbetet ska vara långsiktigt. I juni förordnades en ny referensgrupp för tre år. Den moderatledda regeringen har också gett Arbetsförmedlingen i uppdrag att stärka arbetet med romsk inkludering under perioden 2026–2028, med särskilt fokus på att öka möjligheterna för romska kvinnor och unga romer att ta del av myndighetens insatser. Uppdraget omfattar kunskapsspridning till Arbetsförmedlingens personal samt stärkt samverkan med kommuner och andra aktörer, i syfte att utveckla långsiktiga arbetssätt som faktiskt leder till jobb. För Moderaterna är detta en fråga om likabehandling och individens rätt till egenmakt – arbete är den viktigaste vägen till självförsörjning och full delaktighet i samhället.

Sverigedemokraterna

Se fråga 1.

11. När minoritetspolitiken fastslogs år 2000 beslutades att tre av de nationella minoritetsspråken (finska, meänkieli och samiska) ska betraktas som språk med långvarig geografisk anknytning vilket ledde till inrättandet av förvaltningsområden. Idén om geografiska hemvister gällde en gång historiskt men har idag ingen aktualitet. Sammanlagt 85 kommuner, från söder till norr, ingår idag i förvaltningsområden för finska, meänkieli och samiska. Minoritetsspråken jiddisch och romani chib som betraktas som geografiskt obundna språk kommer således inte i åtnjutande av de ekonomiska allokeringar som staten gör för stöd till språk inom förvaltningsområden.

Är ert parti redo att göra en översyn över systemet med förvaltningsområden så att samtliga fem historiska nationella minoritetsspråk omfattas och en mer likvärdig rättighetskonstruktion uppnås?

Vänsterpartiet

Ja. Vi har redan föreslagit att ett förvaltningsområde för romani chib ska utredas (se ovan!). Förvaltningsområden kan bidra till bättre kontinuitet, förutsebarhet och stabilitet för minoritetspolitiken. Vi står även bakom det förslag som lagts av utredningen SOU 2024:3 Ett starkt judiskt liv för framtida generationer om att utse pilotkommuner som ska bedriva ett utvecklingsarbete för att stärka judiskt liv.

Miljöpartiet

Miljöpartiet är öppna för att göra en översyn av systemet med förvaltningsområden, vi har i en motion till riksdagen föreslagit att det bör utredas huruvida förvaltningsområden för jiddisch och romani chib också bör införas.

Socialdemokraterna

Vi utesluter inte att en översyn kan behöva göras men har i nuläget inga sådana förslag.

Centerpartiet

Det viktigaste är att man kan hitta former för att säkerställa att alla minoritetsspråk har möjligheter att ta del likvärdiga resurser och engagemang.

Liberalerna

Liberalerna anser att systemet med förvaltningsområden behöver ses över. När modellen infördes år 2000 byggde den på en historisk geografi som idag inte längre motsvarar hur de nationella minoritetsspråken faktiskt används i Sverige. Ett modernt minoritetsskydd bör omfatta samtliga fem nationella minoritetsspråk på ett likvärdigt sätt. Samtidigt har Liberalerna bidragit till ett viktigt steg mot ökad förståelse och likvärdighet genom förändringarna i kursplanen Lgr22. Där nämns numera alla fem nationella minoriteter uttryckligen i mellanstadiets samhällskunskap och på högstadiet har undervisningen ökat med innehåll om den svenska minoritetspolitikens framväxt. Detta gör att elever inte längre möter minoriteterna som en anonym grupp utan lär sig om varje minoritet som en egen kultur, ett eget språk och en egen historia. Mot denna bakgrund anser Liberalerna att en översyn av förvaltningsområdena är både rimlig och nödvändig.

Kristdemokraterna

KD har inget sådant förslag.

Moderaterna

Moderaterna har i dagsläget inga förslag om att göra en sådan översyn.

Sverigedemokraterna

Se fråga 1.

12. Sannings- och försoningskommissionen för tornedalingar, kväner och lantalaiset överlämnade till regeringen, i november 2023 sitt slutbetänkande Som om vi aldrig funnits – exkludering och assimilering av tornedalingar, kväner och lantalaiset, SOU 2023:68. Fortfarande har regeringen inte gått vidare med kommissionens förslag som syftar till att möjliggöra försoning mellan stat och minoritet samt ge upprättelse till tornedalingar, kväner och lantalaiset.

Hur avser ert parti hantera kommissionens förslag?

Vänsterpartiet

Vänsterpartiet anser att frågan om urfolksstatus måste utredas för att en försoningsprocess överhuvudtaget ska kunna fort följas och leda till positiva resultat. Staten behöver erkänna de historiska kränkningarna som skett och i dialog med minoriteten ge inflytande över hur regeringens fortsatta arbete med att främja försoning och bidra till upprättelse ska ske. Flera av de förslag som kommissionen föreslår har vi motionerat om, utöver att utreda urfolksstatus, har vi exempelvis föreslagit att det bör inrättas ett informationscentrum per minoritet, ökade organisationsbidrag till minoritetsorganisationer och att införa språk som diskrimineringsgrund.

Miljöpartiet

Miljöpartiet välkomnar det viktiga arbete som gjorts inom Sannings- och försoningskommissionen för tornedalingar, kväner och lantalaiset. Kommissionens slutsatser måste hanteras med respekt och verkställas i nära dialog med berörda för att bidra med försoning och upprättelse. Staten måste ta ansvar för en sammanhållen process och ta fram en handlingsplan för hur försoningsprocessen ska fortlöpa. Det arbetet måste kombineras med stärkta ekonomiska resurser, för att på riktigt kunna bidra till mer kunskap i samhället, egenmakt och inflytande för minoriteten och upprättelse.

Regeringen har tagit viktiga steg, men en samlad handlingsplan och färdplan framåt saknas. Slutbetänkandet föreslår att politiken ska ta fram en handlingsplan i samarbete med minoriteten, vi har drivit på och motionerat i riksdagen om att det ska bli verklighet. Politiken måste visa att man menar allvar med försoningsprocessen. Vi vill se långsiktiga och permanenta resurser till processen - inte projektpengar som tar slut innan man ser effekterna av arbetet. Statens ansvar ska inte skjutas över på minoriteten själva, på organisationer eller ideella eldsjälar.

Socialdemokraterna

Regeringen gav Forum för levande historia i uppdrag att ta fram en populärversion av Sannings- och försoningskommissionens arbete – något vi välkomnade. Vi noterar att inte mycket mer har hänt från regeringens sida. Det är beklagligt då kommissionens arbete var gediget och innehöll uppslag till agerande framåt. En S-ledd regering kommer att ha ett mycket mer framåtlutat förhållningssätt när det gäller hela minoritetspolitiken.

Centerpartiet

Vi anser att kommissionens förslag måste hanteras på ett seriöst sätt, som innebär en genomgång av rekommendationerna följt av verklig handling för att ta arbetet med försoning mellan stat och minoritet vidare. Staten har det fulla ansvaret för att detta ska ske, och ett omtag av arbetet är därför nödvändigt.

Liberalerna

Vi anser att kommissionen har gjort ett viktigt arbete för att lyfta fram de historiska orättvisorna som dessa grupper har utsatts för. Det är av yttersta vikt att vi som samhälle tar ansvar för vår historia och söker försoning, särskilt när det handlar om förtryck och assimilation av minoriteter. Vi delar kommissionens syn på att det behövs åtgärder för att ge upprättelse till tornedalingar, kväner och lantalaiset för att skapa en rättvis och inkluderande framtid för dessa grupper. Mot bakgrund av detta avser Liberalerna, som en del av regeringsarbetet, driva frågan om kommissionens förslag vidare genom att säkerställa att minoritetspolitiken reflekterar behovet av erkännande, upprättelse och försoning. Vi vill se att rapporten tas på allvar och att dialog fortsätter med berörda minoritetsgrupper för att skapa förutsättningar för verklig försoning och stärkt minoritetspolitik i praktiken. För oss liberaler är det självklart att stå upp för nationella minoriteters rättigheter. Friheten att leva sitt liv fullt ut, med språk, identitet och kultur, är en del av mänskliga rättigheter. Ett demokratiskt samhälle måste skydda dessa rättigheter.

Kristdemokraterna

Den historiska diskriminering och de kränkningar som såväl samer som tornedalingar, kväner och

lantalaiset blivit utsatta för bör erkännas och uppmärksammas, men även de olika folkgruppernas kultur bör lyftas fram, exempelvis i form av det museum som det tagits lokala initiativ till i Tornedalen.

Moderaterna

Tornedalingars, kväners och lantalaisets språk och kultur har en självklar plats i Sverige. Den svenska statens historiska assimileringspolitik innebar allvarliga kränkningar mot enskilda och mot minoriteten som helhet – kränkningar vars konsekvenser lever vidare än i dag. Det är ett ansvar som staten måste erkänna och ta på allvar. Regeringen har sedan betänkandet Som om vi aldrig funnits (SOU 2023:68) överlämnades i november 2023 aktivt arbetat med försoningsprocessen. Det är ett arbete som sker i nära dialog med minoriteten och som redan resulterat i konkreta åtgärder. Bland annat har ekonomiskt stöd riktats till Svenska Tornedalingars Riksförbund (STR-T) för att förankra och sprida kunskap om kommissionens slutbetänkande. Regeringen har erkänt ansvar för de kränkningar som assimileringspolitikerna innebar. Institutet för språk och folkminnen (Isof) har fått i uppdrag att utveckla språkteknologi och bygga upp språkmodeller för meänkieli för att stärka språkets digitala tillgänglighet. Håvfiske i Torneälven nominerades i mars 2025 – tillsammans med Finland – till Unescos representativa lista över mänsklighetens immateriella kulturarv. 28 miljoner kronor avsattes 2025 för språkcentrum för de nationella minoritetsspråken, däribland meänkieli. Länsstyrelsen i Norrbotten har fått i uppdrag att stödja försoningsprocessen och verka för ökad kunskap om den historiska behandlingen av minoriteten. Forum för levande historia har fått i uppdrag att ta fram en populärversion av betänkandet för att nå bredare ut. Försoningsarbetet är en process som måste ske i verklig dialog med minoriteten – inte som ett politiskt projekt uppifrån och ned. Moderaterna har valt att prioritera just denna dialog och att genomföra konkreta insatser med brett stöd i minoriteten, snarare än att skyndsamt lagstifta utan tillräcklig förankring. Kommissionens betänkande har remitterats och remissvaren bereds inom Regeringskansliet. Arbetet med att ta ställning till kommissionens samlade förslag pågår, och regeringen fortsätter att föra dialog med minoritetens företrädare om hur försoning och upprättelse bäst kan uppnås på ett sätt som är meningsfullt för dem som berörs.

Sverigedemokraterna

Se fråga 1.